VII. évfolyam. Arad, 1892. Augusztus 10. Szerda. 182-ik szám.

ARADI KÖZLÖNY

Előfizetési árak:

Helyben házhoz hordva:		*Vidéken postai szétküldéssel:*	
Egész évre	12 frt	Egész évre	14 frt
Fél évre	6 „	Fél évre	7 „
Negyed évre	3 „	Negyed évre	3,50
Egy hóra	1 „	Egy hóra	1,20

Kiadóhivatal:
Az „Aradi Nyomdatársaság", főut 51. sz. a., hová hirdetések, előfizetési pénzekés a kiadás körüli panaszok küldendők.

Hirdetések dija:

Hat h. petit sor egyszer	6 kr	Bélyegdij külön	30 kr
Minden következőnél	4	Nyilttér sora	15 „

Szerkesztőség:
Az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában; hová a lap szellemi részét illető közlemények intézendők. Bérmentetlen leveleket csak ismert kéztől fogadunk el.
Kéziratokat vissza nem küldünk.

Válság Róma felől.

Arad, augusztus 9.

Egy párisi lap azt az autentikus jellegü hirt közli Rómából, hogy Revertera grof egy hosszabb tanácskozás folyamában, melyet a napokban Rampolla bibornokkal a Vatikánban folytatott, bizonyos megállapodásokat hozott létre a római kuriával, a melynek folytán a magyar kormány rövid idő alatt uj javaslatot fog a Vatikán elé terjeszteni az elkeresztelési ügyben modus vivendi létesitése tárgyában. Ugyane hir szerint uj jelöltet fog ajánlatba hozni a kormány a zágrábi érseki székre is, a ki egyike ama négy egyházi férfinak, kiket eredetileg a kuria jelölt meg.

Ezen pár sor világosabban szól egy egész könyvnel azon megalázó helyzetről, melybe a római kuria Magyarországot sülyeszteni szándekozik, és ha a hir szószerint igaz volna ugy, a mint közölve van, egy ujabb Canossát jelentene, a holott is a magyar kormány és törvényhozás dicstelen utját járná a jogfeladásnak Rómával szemben.

Minden valószinüség szerint azonban ama párisi lap közleményének autenticzitása csak abban gyökeredzik, hogy hiven tükrözi vissza azt az ellenséges kihivó és agressziv tendencziát, mely a római kuriánál uralkodik ez idő szerint Magyarország ellen.

Mert lehet-e föltenni a magyar kormány- és törvényhozásról, hogy megtürje, miként az osztrák-magyar követ és a pápai ügyvivő közötti tanácskozások- és megállapodasokból nyerje legégetőbb, de egyszersmind legsajátabb belügyi kérdéseinek megoldásában a kezdeményezest és irányt? hogy feladja a magyar királyok azon ezredeves jogát, mely szerint a főpapi beneficziumok adományozásában korlátlanul intézkedik s ugy a jelölést mint kinevezést alkotmányos uton egyedül gyakorolja, nem maradván a pápának egyéb joga, mint a kinevezett egyházfejedelmet a szorosan egyházi jellegü hatáskörének betöltésére forma szerint felhatalmazni? Föltehető-e, hogy most ezen évezredes uzustól elértőleg a zágrábi érsekség betöltésénél nemcsak a kinevezés jogát engedje át a pápának, de még az ajánlatba hozandók személyére nézve is csak azok közül válogasson, kiket a pápa előre kijelölt?

A magyar kormány eddig is a belbéke érdekében alighanem tul ment azon a határon, a melyet a magyar állam jogkörét illetőleg szem előtt kell vala tartania. Nyilvánvaló, hogy nem számolt az elkeresztelési kérdés és a primási szék betöltése körül meginditott és folytatott alkudozásoknál azon határozottan ellenséges, és a hármasszövetség megbontására irányuló hangulatra, mely a kuriánál Magyarország, mint e szövetség egyik tagja ellen minden a katholikus egyházi és vallásügyi kérdeseket illető dologban uralkodik.

Ugyanazt a Rampolla biborost, ki a vatikáni politikát intézi, már a mult évben Crispi olyannak leplezte le, mint a ki az oroszbarát franczia köztársság békebontó politikájának összeesküdt czimborája. A Vatikán ezen politikája minden kétséget kizárólag nyilvánult a pápa azon feltünő állásfoglalásában, melylyel nyiltan a köztársaság ügyéhez csatlakozott és a francziaországi ultramontán és monarchikus elemeket e kormányformához való feltétlen csatlakozásra utasitotta. Sőt immár hivatalos megerősitést is nyert e tény a bécsi «Fremdenblatt» ismeretes közleményében, melyet Revertera, a Rómában alkalmazott osztrák-magyar követnek visszalépéséről terjesztett hiresztelések ellenében hozott, s melyben nyiltan be lett vallva, hogy a Vatikánban Ausztria-Magyarország irányában nem igen barátságos hangulat uralkodik.

Nem valami merész kombináczió tehát az, hogy az utóbbi időben nálunk, a katholikus papság és a főrendiház katholikus tagjainak körében lábrakapott s mindjobban terjedő mozgalom a pápai udvarnak a magyar állam ellen intézett fondorlataira vezethető vissza.

A magyar kormánynak, különösen a kultuszminiszternek, ily körülmények között igen megnehezült a helyzete. Tekintélyét már is fölösleges módon gyengitette azon engedékenységével, melyet a primási szék betöltésénél az elkeresztelési vita lehetőleg gyors befejezése czéljából mutatott. Az uj primás minden tüntető hazafisága mellett is e kérdésben épp oly hajthatatlan, mint Róma, melytől minden valószinüség szerint határozott utasitásai vannak, s azon »modus vivendi«-k, melyeket Vaszary a vallásügyi viták elintézésére nézve ajánlott, lényegükben megegyeznek azon követelésekkel, melyeket maga a pápai kuria formált. Ugy, hogy a végeredményt látva, csakugyan helyesebb eljárás lett volna, ha Samassa visszautasitása után a primási szék egyelőre betöltetlen hagyatik, s az óriási interkalaris jövedelmek kulturális czélokra fordittatnak.

Most már az itt elért balsiker csak tanuságul szolgálhat a kormány további magatartására nézve. Leghelyesebb lett volna ugyan, miként e lapokban is többször hangoztattuk az egész bonyodalmat az okul szolgáló 1868-iki törvény liberális irányu módositása által megszüntetni. Ez azonban most már, Róma követelődzése és a kormánynak elfoglalt álláspontja mellett meghátrálás volna, melyet a magyar állam és törvényhozás tekintélyének csorbitása nélkül nem lehet megtenni.

Most már a kormánynak nincs és nem is lehet más teendője, mint a magyar közvéleményre támaszkodva, határozottan a modern közigazgatási intézmények behozatalát kezdeményeznie, s a polgári anyakönyvek behozatala által ugy a szabadelvüség követelményeinek megfelelni, mint másrészt a vallási vitáknak és Róma további beavatkozásának elejét venni. Meglehet, hogy igy keményebb harczokat kell vivnia, de a győzelemről bizonyos lehet, mig a további ingadozások és alkudozások áldozatául ejthetik azon válságnak, mely az ország belbékéjét Róma felől fenyegetik.

Belföld.

A horvát felirat.

Zágrábból irják, hogy az országgyülés feliratí bizottsága megalakult és mindjárt tárgyalás alá vette a feliratí javaslatot, melyet még e héten a ház elé terjeszt, ugy hogy az országgyülés jövő szerdai napirendjére már kitüzik a feliratí javaslatot. A feliratí vita valószinüleg már a jövő pénteken véget ér és ekkor megválasztják a magyar országgyülésre küldendő horvát képviselőket és a országgyülést az őszig elnapolják. A nemzeti párt helyesli Frank inditványát a házszabályok megváloztatása iránt, mert nagyrészben helyes.

Tanitóink kérvénye.

Arad, augusztus 9.

Községi iskoláink tanitói kérvénynyel járulnak a városi törvényhatósági bizottság augusztusi közgyülése elé, orvoslást kérvén törvényen alapuló jogaikon ejtett sérelem tárgyában.

A kérvényezők két csoportba osztatók. Az egyik csoportot a polgári leányiskolánál alkalmazott tanitónők képezik, kik a juliusi közgyülés elé azon kérelemmel járultak — s e kérelmet a községi iskolaszék pártoló véleményezéssel terjesztette hozzá — miszerint a népiskolai törvények által részökre biztositott fizetés élvezetébe helyeztessenek, vagyis javadalmuk, mely eddigelé az elemi iskolák tanitóiéval volt egyenlő, egészittessék ki a polgári iskola férfi tanitói által élvezett fizetésig.

Városunk népoktatásügyeit vezető iskolaszékünk két izben foglalkozott a kérelemmel s azt mindannyiszor jogosnak, méltányosnak és igazságosnak ismerte el, mig a törvényhatóság juliusi közgyülése a tanács merev álláspontjára helyezkedve, minden vita nélkül a kérvényezőket elutasitotta.

Nem akarunk rekriminálni s igy csak azt hangsulyozzuk, hogy a városi törvényhatósági bizottság eddigelé soha sem tagadta meg tisztviselőnek törvényes alapon nyugvó jogos követelését, kérelmét, és hogy a mult havi közgyülésen mégis

letért az elvi magaslatról s az igazság és méltányosság mértéke helyett a száraz, rideg elutasitó határozatra helyezkedett, annak okát nem másba találhatni, mint azon fiskális fogásban, hogy a hivatkozott kérvény s a tanács szigoru, méltánytalan véleménye az ülés végére halasztatott, amidön is a csekélyszámu képviselők nem figyelvén a tárgy lényegére, készséggel hozzájárultak az elutasitó javaslathoz.

A tanitónők kérelme teljesen indokolt törvényen alapuló s igy egészen jogos volt, s igy reményünket fejezzük ki arra nézve, hogy a közgyülés ez alkalommal helyt fog adni a kérelemnek.

A kérvényezők másik csoportját azon tanitóink képviselik, kik Arad város ujjá alakult közoktatásügyének szolgálatában állanak, tehát az idősebb tanitók.

S mit kérnek ezek? Kérik az Arad szab. kir. város törvényhatósága által alkotott s 1889. évben módositott nyugdijszabályzat némely szakaszának megváltoztatását. Nevezetesen pedig:

1-ör, hogy failletményük, mely az 1891. évi XLIII. nyugdijtörvény 4. §-a értelmében nyugdijra jogositó fizetésnek ismertetik el, az őket megillető nyugdijba szintén számittassék be. Ezen kérelemnek jogosultsága tehát szintén szentesitett törvényben gyökerezik, tehát méltánylandó.

2-or kérik azt, hogy az igazgatói illetmény, mint az az állami iskoláknál és a főváros népoktatási intézeteinél alkalmazott igazgató-tanitóknál, szintén számittassék be a nyugdijalapul szolgáló fizetésbe.

Szerintünk az igazgatói intézmény szintén törvényen alapszik s az igazgatói tiszttől épp ugy nem mozditható el senki fegyelmi, vagy más vétség nélkül, mint ahogy el nem mozditható a tanitói állásról; tehát az igazgatói tisztségben megerősitett tanitó illetményét épp ugy élvezi holtig, mint rendszeres tanitói fizetését. Az igazgatóság tehát nem puszta czim, hanem külön hivatal, külön munkakörrel felruházott, felelősséggel járó rendszeresitett állás: e szerint az igazgatói illetmény nem a személyhez, hanem az álláshoz van füzve s igy nem ideiglenes, hanem végleges. Kérik továbbá:

3-or, hogy elhalálozásuk esetén árváik akkor is részesüljenek neveltetési járulékban, ha egy, vagy két árva marad, ne csak akkor, ha legalább h á r o m á r v á t hagynak maguk után.

Az 1891. évi nyugdijtörvény 8. §-a mindegyik árvának f e j e n k é n t biztosit neveltetési járulékot, a városi nyugdijszabályrendelet ellenben csak akkor adja meg ezt, ha a tisztviselőnek legalább h á r o m á r v á j a m a r a d.

Ha el is tekintünk a szabályrendelet törvénybe ütköző természetétől, inhumanusnak, szivtelenségnek kell minősiteni ezen szükkeblü felfogást, mely Arad város müvelt közönségének felfogási keretébe semmiképen sem illeszthető be.

Azon férfiak, kik egész életüket a város közönségének lelkiismeretes szolgálatára szentelik s önfeláldozó becsületességgel végezik a közönség érdekét előmozditó terhes munkálatot, valljuk meg őszintén, egész jogosan számithatnak humánusabb elbánásra; és mi hiszszük és reméljük, hogy a városi közgyülés fel fog emelkedni azon nivóra, mely hozzá méltó és tisztviselőiben nem a rabszolgát, hanem az embert tekinti s igy az igazság mértékét ugy fogja alkalmazni, a mint azt az ő müvelt felfogásától feltételezni lehet.

R . . . sz.

Arad város közegészségi müvei.

— Irta: Posgay Lajos dr. —

(Vége.)

Ezen az alapon a végletes megállapodásokra irányuló tárgyalások megindultak. Első sorban hattározattá lön, az intézmény gyakorlati voltának megitélése s a másféle rendszerekkel való összehasonlitása végett mérnökökből s egy tanácsosból álló bizottság kiküldése. A tanulmányutra kelt bizottsághoz még néhány érdeklődő csatlakozott, köztük magam is. Hat heti vándorlás közben megszemlélte e bizottság Drezda, Berlin, Frankfurt, Köln német városok csatornázását s vizmüveit; azután Amszterdamban a L i e r n u r r e n d s z e r szerinti pneumatikus berendezéseket néztük meg, majd Antwerpennek vizszerzését s Brüsszelen, Osztendén át Angliába térve a S h o n e I z s á k-szisztema képviselőitől kalauzolva, a Londonban és Eastbourneban, az északi tenger ékes fürdőhelyén évek előtt létesült müveket, gyakorlati kivitelökben, vizsgáltuk meg. Ugyanekkor alkalom nyilt mindazon berendezéseket s eljárásokat is megfigyelni, melyek az ürülék alkalmatlanná tétele és részben közgazdasági hasznositása czéljából használatban vannak. A Párison, Déli-Franczia országon, Svájczon, majd Münchenen át hazaért bizottság azután referált utazásáról, melyek utolsó eredményeként a törvényhatóság a Shone-rendszer képviselőit s vállalkozóit határozott javaslatok s tervezetek bemutatására kérte fel.

A t h e S h o n e h y d r o p n e u m a t i c ismertetésére röviden azt kell megemlitenem, hogy elvileg elkülönitő rendszer, azaz csak az ürülék s a háztartási s iparvállalati szennyes folyadékok elvezetésére terjed ki. A csapadékok rendesen külön elvezetés alá esnek, ámbár kivételesen a csatornázás ugy is berendezhető, hogy az összes csapadékokat befogadhassa.

A folyadékok az egyes házak árnyékszékjeiből égetett agyagcsöveken a tágabb utczai agyagcsövekbe, ezekből a kerületekint felállitott gyüjtőbe, ugynevezett e j e k t o r állomásba jutnak. Az ejektor hengeralaku, öntött-vas edény, mely a folyadékokat süritett levegő segitségével a fővezetéken a csatornahálózat kiömlő helyére hajtja. A csővezetékek netaláni eldugulását önmüködő öblitő készülék akadályozza. Az utczai csővezetékek gyülőhelyén egy csésze van, mely az aknába ugy van beállitva s ugy van szerkesztve, hogy a vizvezetékből szakadatlanul ömlő — 15 liternyi — tartalmát, ha megtelt, magától felfordulva az öblitő tartóba önti.

A tartóba gyült 200—500 liternyi viz, szivó segitségével, fél percz alatt az utczai csővezetékbe jut s azt kiöbliti. A kiöblités rendesen 24 órában egyszer történik; a vizfogyasztás a kisméretü csőrendszer mellett csekély s eredményében biztos. Az utczai vezetékek egyes pontokon leszálló aknákkal s szellőztetőkkel vannak ellátva.

A S h o n e-rendszer ellentéte a L i e r n u r rendszernek. Ez az elvezetést a középponti levegő ritkitó állomás gépeinek segitségével történő kiszivattyuzás s a folyadéknak azután a ritkitott levegőjü térbe bocsájtása által eszközli; sok nehézségnek, a müködést bénitó bomlásnak van alávetve s minduntalan kézi erő alkalmazását kivánja.

A Shone-rendszer a süritett levegő nyomását használja. A középponti állomáson arra szolgáló gépek segitségével süritett levegő vascsöveken, föld alatt az egyes ejektorokba, szivó és hajtó gépbe vezetődik s ott az önmüködő szervezetü készülékeket a folyadékok beömlése s továbbitsa szerint ismétlődő mozgásban tartja.

Az ürülékes folyadékok ezen a módon, a közegészség nagy hasznára gyorsan s biztosan vezetődnek el a város lakott részeitől távol eső kiömlő pontokra, hol a deritő medenczék vannak, melyekből a deritett folyadékokat vagy öntözésre forditják, vagy a közeli folyókba bocsájtják; a leülepodett részt pedig p o u d r e t t e vagy c o m p o s t gyártásra használják föl.

A Shone-rendszer Angliában eddig 24 helyen és 10 külföldi városban van alkalmazva, a helyi követelmények szerint azok egész területére vagy egy részére kiderjedően s mindenütt, leküzdve minden természeti nehézségeket, jól, más rendszer által el nem érhető eredménynyel müködik.

Erre a rendszerre alapitott tervek s költségvetés vannak jelenleg előttünk, melyek a városnak középponti, mintegy 25 ezer lakost számitó részét ölelik fel azon fentartással, hogy a csatornázás s a vizvezeték szükség szerint könnyü szerrel kibővithető.

A csatornázással természetes kapcsolatban álló v i z v e z e t é k szintén a levegő-nyomásos rendszer szerint fogna létesülni. Ezt az angol vállalkozók saját költségükre, a vizfogyasztás meghatározandó dijazása mellett készitenék és kezelnék; az egész mü egyébiránt időközben, birói becslés mellett bármikor beválható, 90 év után pedig a város tulajdonába menne át. Vizet, melynek mennyiségéért kifogástalan minőségéért a vállalkozók kezeskednek, a Maros folyó mentén, szükség szerint más pontokon, szüz talajban ásott kutakból fognák szerezni s minden eshetőség ellen biztositó mesterséges szürő teleppel s az Antwerpent ellátó vizvezetéki vállalatnál Waelhembembeu kipróbált A n d e r s o n-f é l e forgó tisztitó készülékkel akarják összekötni.

Igy áll jelenleg a csatornázás s vizvezeték ügye városunkban s miután a tervezetek már a kulturfőmérnökség foruma előtt is megfordultak, mely jobbára helyesnek és alkalmasnak véleményezte őket, most még a város kiküldött csatornázási és vizvezetéki bizottsága fogja tárgyalni s azután az egészet véleménye kapcsában a közgyülésnek beterjeszteni.

A csatornázás s vizvezeték szükségességéről, halaszthatatlanságáról az intelligens lakosság nagy többsége egy véleményen van; a kiviteli árak nagysága körül forog. Az angol vállalkozók számitása szerint a csatornázási vállalat a kijelölt területen nyolcszázezer forintot meghaladó összegre rug. A kulturmérnökség s más szakértők számitása ellenben, belföldi anyag s munkaerő föltétele mellett mintegy hatszázezer forintot állapit meg.

A nehézségek elenyésztése még sok gondot ád; de bizonyos módját leljük, hogy a lakosság nagy megterhelése nélkül ezt az intézményt, m i n d e n k ö z e g é z s é g i b e r e n d e z k e d é s k o r o n á j á t, a közjó érdekében megteremthessük.

Nem kell kerületi börtön.

Arad, augusztus 9.

Legujabban az a r a d i i p a r t e s t ü l e t esküdött fel a városunkban épittetni tervezett igazságügyi palota ellenségének.

A ma megtartandó városi közgyüléshez kérvényt nyujtott be, mely oda kulminál, hogy a törvényhatósági bizottság a kerületi börtön ügyében ne csak semleges, de söt oly álláspontot foglaljon el, h o g y a n n a k A r a-

don való felállítása megakadályoztassék.

Azzal van indokolva a kérvény, hogy a rabmunka megöli a helyi ipart s tönkreteszi a mi mesterembereinket. Érdekesnek tartjuk a bizottsági tagok tájékoztatása végett közzétenni az alábbi passzusokat:

A tekintetes Törvényhatósági bizottság folyó évi julius havi közgyülésében elhatározta, hogy a nagyméltóságu m. kir. igazságügyminiszter urnál lépéseket teszen az állam által építeni szándékolt nagyobb kerületi börtönök egyikének Aradra leendő elhelyezése iránt.

Megvagyunk győződve, hogy a tekintetes Törvényhatósági bizottságot ez ügyben városunk érdekei előmozditásának szempontja vezérelte s ezért a polgárság minden egyes tagja elismeréssel kell hogy legyen. Amde meg vagyunk győződve a felől is, hogy a tekintetes Törvényhatósági bizottság nem birt tudomással a felől, miszerint egy kerületi börtön ide telepitése oly hátrányos, mondnatnánk végzetes következményekkel jár, melyek nemcsak lenyomják az érintett intézet ide hozásának csekély előnyeit, de alkalmasak arra, hogy a polgárság egy jelentékeny részét végromlásba döntsék.

Ugyanazért s mert bizton reméljük, hogy a kérdés minden oldalról való megvilágitása a tekintetes Törvényhatósági bizottságot meg fogja győzni a felől, hogy az idézett határozatának foganatositása nem hasznos, de káros, van szerencsénk a következőket előterjeszteni:

Köztudomásu, hogy mai börtönrendszerünk mellett a fegyintézetekben és kerületi börtönökben szabadságvesztés-büntetésre itélt letartóztatottakat dolgoztatják, még pedig ipari munkában foglalkoztatják. A kinek valaha volt alkalma egy börtönt megtekinteni, láthatta, hogy annak falai között jól berendezett ipari műhelyek vannak, melyekben különböző iparágak munkáit végzik a rabok szakszerüen, rendszeres vezetés alatt.

A magyar iparosság husz év óta ismétlődő s a tények által alaposaknak bizonyitott panaszai alapján elszomoritó példái vannak előttünk ama hatásnak, mit a fegyenczek iparüzése ama városok iparára és közvetve kereskedelmére is gyakorol, a melyekben fegyház vagy nagyobb börtön van. Mert a rabok ipari produkciója nálunk a fogyasztó közönség szükségletének kielégitésére irányul s igy azonossá válik egy olyan versenytárssal, melylyel nem képes versenyezni az adófizető iparospolgár.

A ma fennálló viszonyok közt és rendszer mellett egy kerületi börtönnek Aradon való épitése annyit jelentene, mint a helyi ipar tönkretevése. Könnyü elképzelni, hogy ha öt—hatszáz ember olcsó munkáját piaczra hozzák, itt egy szép naptól kezdve, a közönség támogatása elvonatik az ipartól és az iparospolgárok kezébe a mostani nehéz megélhetés igen szerény eszközei helyébe a koldusbot fog adatni.

Aradon ezernél több iparos van háromezer fönyi segédszemélyzettel. Ezek nemcsak magukat tartják fenn abból a keresetből, mely munkájuk révén jut nekik, de keresetük tulnyomó részét a pénz csereforgalmánál fogva visszaadják annak a társadalomnak, mely azt nekik adta. Ha elvonjuk a megélhetés eszközeit az iparostól, nemcsak ezt teszszük koldussá, de hozzájárulunk a közjövedelmek csökkentéséhez, az általános forgalom korlátozásához.

Mindezzel szemben valóban eltörpül az a csekély előny, mely a fogház Aradon létéből származhatik. 5—600 fegyencz élelmezési költsége jelentéktelen összeg ama nagy anyagi és erkölcsi kár mellett, mely okvetlenül származnék abból, ha a börtön ide telepittetnék.

Ugyanazért mély tisztelettel kérjük a tekintetes Törvényhatósági bizottságot, méltóztassék a felhozottakat figyelembe véve a kerületi börtönnel szemben nemcsak semleges, de söt oly álláspontot foglalni, hogy annak Aradon való felállitása megakadályoztassék. A városnak, mint ilyennek, a város minden viszonyok közt hü, jó, törekvő polgárainak fontos érdeke követeli, hogy elmuljék tölünk e keserü pohár!

*

A kérvényt különben Millig József h. elnök és E. Illés László ipartestületi titkár nyujtották be a közgyüléshez.

Városi közügyek.

Arad a mult hóban.

— Polgármesteri jelentés. —

(Vége.)

A kapitányi hivatal mint iparhatóságnál iparjogositványt nyert 12 iparos, 3 kereskedő, iparát áthelyezte 13 iparos, 7 kereskedő, megszüntette 11 iparos, 5 kereskedő. A tanonczlajstromba bejegyeztetett 2 iparos, 6 kereskedő, felszabadult 1 iparos, 6 kereskedő. A tanviszony megszünt 1 iparos, 1 kereskedőnél. Munkakönyvet kapott 13 segéd, azzal jelentkezett 30, ideiglenes igazolványt kapott 1, azzal jelentkezett 3. Iparkihágási ügy tárgyaltatott 7, büntettetett 1 iparos, 2 kereskedő, 4 tanoncz.

A városi szegény ápoldában elhelyezve volt 38 egyén, juliusban felvétetett 1, elbocsájtatott 1, maradt a hó végén 38. Élelmezésükre 1181 adag melegétel és ugyanannyi adag kenyér szolgáltatott ki. Havi segélyben részesittetett junius hó végén 358 egyén, juliusban felvétetett 9, meghalt 2, maradt a hó végén 365. A város közönsége által tartott árva és lelenczgyermekek száma volt juniusban 58, juliusban felvétetett 3, maradt a hó végén 61. Nem a város közönsége által tartott, dajkaságba adott gyermekek száma volt 150, juliusban bejelentetett 10, más helyre adatott 6, anyának visszaadatott 5, elhalt 5, maradt e hó végén 145.

Tüzeset nem volt.

A községi biróságnál junius hóról maradt elintézetlen 87 ügy, juliusban befolyt 596, összesen elintézés alatt állott 683, ebből elintéztetett 609, tárgyalás alatt maradt 74, végrehajtás foganatosittatott 114.

A katonaügyek szabályszerüen vezettettek. Tartózkodásra és távozásra jelentkezett 148 közöshadseregbeli és 55 honvéd tartalékos. Utóállittatott 1 helybeli, 3 idegen illetőssgü hadköteles. Önkénytesnek besoroztatott 6, a póttartalékba áthelyeztetett 2. A város terhére elszállásoltatott 68 főtiszt, a lakosság terhére 36 honvéd. Az őszi gyakorlatokra behivatott 175 közöshadseregbeli és 182 honvéd tartalékos. Előfogat kiállittatott 30.

A kövezési munkálatok folytattattak Az Adám-utcza csatornázása és kövezése befejeztetett. Az öz-utcza csatornázása és kövezése folyamatban van.

A nagyváradi-ut aszfalt-makadam burkolattal ellátása a befejezéshez közel áll.

Az adóbehajtás eredménye a következő volt: Befolyt állami adóban 13,814 frt 80 kr, leiratott 40,154 frt 84 kr, összesen 53,969 frt 64 kr, hadmentességi dijban 111 frt 65 kr, jog- és bélyegilletékben 3774 frt 47 kr, városi adóban 4464 frt 23 kr, leiratott 16,065 frt 74 kr, összesen 20,529 frt 97 kr, utadóban 936 frt 60 kr, leiratott 27 frt 5 kr, összesen 963 frt 65 kr, átiratási dijban 325 frt 30 kr, iparkamarai dijban 83 frt 14 és fél kr, idegen közadóban 1191 frt 84 kr, leiratott 1705 frt 92 kr, összesen 2897 frt 76 kr.

Az árvapénztár forgalma volt a bevételben a mult havi maradványnyal együtt 294,475 frt 26 és fél kr, kiadás volt 24,820 frt 3 kr, maradvány 269,655 frt 23 és fél kr. A házi pénztár forgalma volt a bevételben 75,097 frt 71 kr kiadásban 72,077 frt 5 kr, maradvány 3020 frt 66 kr. Az utépitési alap bevétele volt 17,323 frt 98 és fél kr, kiadása 800 frt 60 kr, maradványa 16,523 frt 38 és fél kr. A védgát alap állása volt 5327 frt 48 és fél kr. A különféle alapok állása volt 425,044 frt 66 kr, kiadása 37,737 frt 9 és fél kr, maradványa 387,307 frt 56 és fél kr.

Kövezetvámban befolyt 2800 frt 17 kr, helypénzben 4423 frt 62 kr, partvámban 500 frt 71 kr, összesen 7724 frt 50 kr, kiadás volt 961 frt 11 kr, marad tiszta jövedelem 6763 frt 39 kr. A mértékhitelesitő hivatalnál hitelesittetett 299 darab folyadék mérték; 1987 darab hordó; 31 darab száraz tárgymérő; 13 darab mérleg, 3 drb suly.

Hitelesitési dij befolyt 1031 frt 94 kr.

Az állategészség kielégitő volt.

Arad, 1892. augusztus 7.

Salacz Gyula,
kir. tanácsos, polgármester.

—

Vágóhidi szabályrendelet.

— Javaslat a marha-vágásra, húsvizsgálatra, valamint a közvágóhid használatára vonatkozólag alkotandó szabályrendelet tárgyában. —

(Vége.)

20. §. A többi betegségre vonatkozólag a vágóhidi igazgató a következő elvek szerint jár el: a) Ragadós száj- és körömfájásban szenvedő állatok az I-ső foku hatóság engedélye mellett csak akkor vághatók le fogyasztásra, ha a hatósági állatorvos a beteséget enyhe alakunak véleményezi, vagyis ha az állatok jó husban vannak és gennyedés vagy üszkösödés a körmök körül nem mutatkozik, vagy erösebb láz nincs jelen. A száj megbetegedése esetében az egész fej, a végtagok megbetegésekor ezek az első térdtől, illetöleg a csánkizülettől lefelé elvetendők.

b) Ragadós tüdőlobban szenvedő szarvasmarha közfogyasztásra bocsátható, ha az állat jól táplált, magas láza nem mutatkozott és ha a beteg tüdőben gyenge vagy üszkös góczok nincsenek; ellen esetben az értékesités megtiltandó, a beteg tüdő- és közeli nyirokmirigyek minden esetben elvetendők.

c) Himlös juhok, sertések levágása tilos; ily betegség miatt elzárt nyájból a teljesen egyészségeseknek látszó és levágás után is ilyennek talált állatok fogyasztásra bocsáthatók.

d) Rühes állat levágása megengedhető, ha a bőrön csak kevés pörk található és az állat jó husban van; lesoványodott, elcsenyevészedett állatoknak fogyasztásra levágása tilos.

e) Gümökórban (gyöngykór) szenvedő állat husa fogyasztásra bocsátható, ha csak egy, vagy egymással közvetlenül érintkező szerv és a közvetlenül szomszédos nyirokmirigyek vannak megbetegedve, s az állat a mellett jól táplált és élő állapotban láznak tüneteit nem mutatta; ha azonban egyidejüleg egymástól távol eső egymással csak a nagy vérkör utján összefüggö több szerv van megbetegedve, vagy egy szervnek megbetegedése esetében, tőle távol fekvő testtáj nyirokmirigyei elsajtosodottak, ha általános hevenygümökór van jelen, ha az izmokban is találhatók sajtos góczok, vagy ha az állat már lesoványkodott: akkor az állat egészben elvonandó a fogyasztástól.

Első esetben is azonban a megbetegedett szerv, valamint általában a gümös csomók elvetendők és megsemmisitendők.

f) Borsókás sertések husa minden esetben elvetendő; ha a borsókák száma csekély, akkor a szalonna és zsir a vágohidi igazgató felügyelete alatt a kiolvasztásra berendezett üstökben a vágóhidon történt kiolvsztása után fogyasztásra bocsátható; a kiolvasztás után visszamaradt töpörtő azonban a fogyasztásból kizárandó és elvitel előtt emberi élvezetre alkalmaltanná teendő.

A kiolvasztás és elárusitás nincs megengedve akkor, ha, bár a betegség csekély foku, a szalonnában csak egyetlen borsóka is található. Az elkobzott hus, zsir és egyéb részek kreolinnal való leöntés után technikai czélokra, a bőr és serték azonban egész szabadon felhasználhatók.

g) Mételykórban, szörféregkórban, kérgességben, sugárgomba betegségben szenvedő, de jól táplált állatok husa fogyasztásra bocsátható, a beteg szervek megsemmisitendők.

Hasonló elbánás alá esnek a viztályogokat tartalmazó szervek is.

h) Külső erömüvi behatás következtében megsérült állatok levágása megengedhető, ha az állat teljesen láztalan, és ha a jelenlevö seb egészen tiszta s körülötte a szomszédos szövet nagyobb duzzadást nem mutat.

i) Hevenyen létrejött felfuvódás vagy dobkór miatt kényszerből levágott állatok husa közfogyasztásra bocsátható, ha a levágás kellő időben történt, vagyis ha a testből a vér teljesen kiürült, és ha a testben valamely más betegségre utaló elváltozások nem találhatók.

k) A felsoroltakon kivül bármely más oly betegség, mely élő állatokon a láz kifejezett tüneteit, a belső terimbeles szervekben pedig lázas folyamatra utaló elváltozásokat, zavaros duzzadást vagy gennyedést okozott; továbbá oly betegség, melynek következtében az állat lesoványodott, a husnak fogyasztásra való bocsátása tilos.

Ily tünetek, illetöleg elváltozások nem létében a jól táplált állat húsa közfogyasztásra bocsátható, de a megbetegedett szerv minden esetben egészen elkobzandó.

21. §. Aki ezen szabályrendeletben foglalt

határozmányok ellen vét, kihágást követ el és a mennyiben cselekménye vagy mulasztása fennálló törvények vagy miniszteri rendeletek által más módon büntettetni nem rendeltetik, 2—50 frtig terjedhető pénzbüntetéssel, a büntetéspénz behajthatatlansága esetén pedig megfelelő elzárással sujtandó.

22.§. A jelen szabályrendelet ellen vétők ügyeiben — a mennyiben fennálló törvények másként nem rendelkeznek — a m. kir. belügyminiszterium által 1880. évi augusztus 17-én 38547. sz. a. kiadott körrendeletben meghatározott közigazgatási hatóságok: jelesen I. fokban a kapitányi hivatal vagy a tanács által e részben megbizott tisztviselő, II. fokban a városi tanács, III. fokban pedig a nagyméltóságu m. kir. belügyminiszterium illetékes eljárni.

23. § Az ezen szabályrendelelet áthágása folytán kiszabott büntetéspénzek, a mennyiben a fennálló törvények azoknak más czélra való forditása iránt nem intézkednek — a városi szegényalapra fordittatnak.

Külföld.

A romániai hivatalos politika.

Bukareszti orosz forrásból jelentik, hogy Károly király kedvezményezése folytán az osztrák-magyar közös hadügyér, továbbá az osztrák és magyar honvédelmi miniszterek ünnepélyesen meghivatnak a romániai hadgyokorlatokra. Ünnepélyesen fognak fogadtatni és a tiszteletükre adandó udvari ebéden Károly király, a tisztikar diszebédjén Lahovary hadügyminiszter fogja kijelenteni annak szükséget, hogy Románia és monarchiánk közt állandó és őszinte barátság álljon fenn.

Időjárás.

Légnyomás: reggel 7 órakor 763.5 mm., délután 2 órakor 762.0 mm. *Hőmérsék* reggel 7 órakor C° + 19.6, délután 2 órakor C° + 30.1. *Szél iránya és ereje:* reggel 7 órakor K. 4, délután 2 órakor DK. 3. *Felhözet:* reggel félderült, délután derült. *Csapadék* az utóbbi 24 órában: 0.

A silingyiai rémregény.

— Saját levelezőnktől. —

Egész rémregénynyé nőtte ki magát a silingyiai véres eset; miről lapunkban is volt említés téve.

Pantye Mojsza ottani lakost saját neje vérlázitó módon meggyilkolta szeretője, Kotok Juon s ennek egy kebelbarátja segélyével.

A tetteseket elfogták; hosszas faggatás után beismerő vallomást tettek.

Kiderült a vizsgálatból, hogy Kotok Juon a szeretője kedveért nejét méreggel expediálta a másvilágra. Két ember halála neheziti lelkiismeretét.

Kotok Juon aztán a tömlöczből körmönfont paraszt-okoskodással megszökött. Nagy kinnal fogta el őt ismét a község derék birája, Kujedán Sándor.

A vérlázitó kegyetlenséggel elkövetett gyilkosságot s a vizsgálat ujabb adatait levelezőnk a következő tudósitásban irja meg:

Silingyia, augusztus 9.

Folyó hó 4-én hire futamodott Silingyián hogy Pantye Mojsza silingyiai lakos az udvarán levő szinben felakasztotta magát. A nép ezen hirt különféleképen magyarázgatta. Egy része ugy magyarázta, hogy Pantye Mojsza nejével folytatott rossz élete fölötti elkeseredésében öngyilkossá lett, a másik rész azonban mindjárt bűnt vélt az esetben látni. A hir vétele után az elöjáróság azonnal a helyszinére ment és miután látta, hogy az állitólagos öngyilkos fekhelye vérnyomokat mutatott, az öngyilkos lábai a földet érték, ruhái véresek és arcza összekarmolva volt, mindjárt beigazolva látta a gyilkosság tényét. Megerősitette ezen feltevésében, azon általánosan ismert körülmény hogy az állitólagos öngyilkos nejével szül. Hank Lenával évek óta nem csak hogy rossz életet folytatott, hanem még az is, hogy ez Kotok Juon szintén silingyiai lakossal tiltott szerelmi viszonyban élt. Azon körülmény is kizárta az öngyilkosság lehetőségét, hogy az állitólagos öngyilkos nyakára egy vastag ökörszekérjárموknál használt láncz volt csavarva, melylyel öngyilkosságot elkövetni lehetetlen.

Az elöljáróság erre jelentést tett a ternovai főszolgabirósághoz, a honnan Joanescu szolgabiró azonnal a helyszinére ment s az elővizsgálatot megtartotta.

A vizsgálat során kihallgatott szomszédok vallomása a gyilkosság elkövetését csak megerősitették, mert ezek közül kettő azt állitotta, hogy éjjel hallottak a szomszéd udvarából ilynemü kiáltást:

— Jaj istenem, ne öljetek meg!

De miután aztán csendesség következett, nem tulajdonitottak ezen felkiáltásnak nagyobb fontosságot. E közben megérkezett Brück dr járási orvos, ki a szolgabiró és községi elöljáróság közbenjöttével hullaszemlét tartott. Az orvos szemle után az öngyilkosságot szintén kizártnak nyilvánitotta, annál is inkább, miután a helyszinén egy oly gombot talált, mely nem paraszt ruháról való lehetett.

Erre aztán a ternovai csendőrörs egy örjáratának vezetője, Steiner József a meggyilkolt nejét és ennek szeretőjét letartóztatta és egész éjjelen át folytatott kihallgatásával a gyanusitottakat vallomásra birta. Ezek a gyilkosság elkövetését beismerték. Beismerte Kotok Juon azt is, hogy a gyilkosságot az ő udvarán lakó Dragolina Ignácz hentesmester segitségével, kinek ruhájáról a gomb hiányzott, követte el.

Másnap reggel megjelent Forsthoffer Gyula tauczi csendőrörsparancsnok, ki a nyomozás vezetését átvette. Tapintatos eljárása által nemcsak ezen büntény, hanem a vele kapcsolatos többi bünténye is napfényre kerültek.

Délután 5 órakor volt a törvényszéki bonczolás és pedig Ciple járásbiró, Brück dr és Csillag dr járási orvosok által. A bonczolás is megerősitette a gyilkosság tényét. A bonczolást követte az áldozatnak az egész község apraja-nagyja részvételével való eltemettetése.

Folyó hó 5-én azonban olyas valami történt, a mi majdnem az egész vizsgálat eredményét meghiusitotta volna Az este t. i. 11 órakor az egyik fogoly: Kotok Juon, engedelmet kért, hogy egy keveset kimenjen. Ezt az örsvezető megengedte, ugy, hogy az egy csendőr felügyelete alatt és összebilincselt kézzel történjék. Kotok Juon azonban mindezen elővigyázati óvintézkedéseket kijátszotta és megugrott. Kétszer 24 óráig bolyongott az erdőben. Az egész vizsgálat meg lett volna hiusitva, ha Silingyia község derék birája, Kujedán Sándor őt cellel el nem fogja. Ő t. i. a szököttnek testvérét kiküldte az erdőbe, hogy keresse fel és szép szóval birja rá a visszatérésre. Ez megtörtént és addig, a mig a kettő t. i. a megugrott és testvére tanácskozott, a községi biró reájuk ütött és Kotok Juont elfogta és a csendőrség kezeibe átszolgáltatta.

A vizsgálat eddig a következőket deritette ki:

Pantye Mojsza nejével szül. Hank Lenával, mint mondók, rossz életet folytatott azért, mert ez Kotok Juonnal, ki szintén házas volt, tiltott szerelmi viszonyt folytatott. Megbeszélték tehát már régen, hogy az utban levőket elexpediálják a másvilágra. E czélból szövetkeztek a Kotok Juon udvarán lakó Dragolina Ignácz és ennek törvénytelen nejével, Szkokán Terézzel. Ezután megkezdték a munkát. Folyó évi márczius hó 16-án Kotok Juon felesége hirtelen elhalt. A nép akkor is kifejezte azon gyanuját, hogy a nő halála nem volna természetes. Azonban a járási orvos a hullát megvizsgálván, természetes halált konstatált. Most azonban kitünik, hogy a nő, a kit exhumálni fognak, méreg áldozata lett. Ezután megbeszélték, hogy már most Pantye Mojszával fognak elbánni, miért is folyó hó 3-án este egy fél liter pálinkát bátorság fejlesztés czéljából megittak. Ezután jött a meggyilkolt neje és czinkostársainak jelezte, hogy az ut egyengetve van, mire aztán átmentek az áldozat udvarán levő szinhez. Ott elkezdődött az iszonyatos munka. Megrohanták az áldozatot és pedig Kotok Juon a nyakát, Drágolina Ignácz a lábát és az áldozat neje a szerencsétlen ember altestét. Hogy az áldozat ne kiabálhasson, Kotok Juon a száját szénával tele tömte. Aztán szépen elbántak vele, mikor már többé nem moczczant, akkor az áldozatot felakasztották és megmosták.

Hogy a vizsgálat mindezt kideritette, abban oroszlánrésze van Steiner József tapintatos és körültekintő csendőrnek, ki ugy a község, mint felsőbb hatósága részéről is teljes elismerést és jutalmat is érdemel.

r. l.

Időjóslás a mai napra.

A központi meteorologiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

Augusztus 10.

Hosszabb ideig állandó.

Az

„ARADI KÖZLÖNY“

előfizetési árai:

Helyben házhozhordva:		Vidéken szétküldve:	
Egész évre	12 frt — kr.	Egész évre	14 frt — kr.
Fél évre	6 frt — kr.	Fél évre	7 frt — kr.
Negyed évre	3 frt — kr.	Negyed évre	3 frt 50 kr.
Egy hóra	1 frt — kr.	Egy hóra	1 frt 20 kr.

Egyes szám ára helyben 5 kr, vidéken 6 kr.

Az előfizetési pénzek, valamint hirdetési és egyéb dijak az „ARADI KÖZLÖNY“ kiadóhivatalának küldendők, ugyszinte ide utalandó minden oly ügy, mely a lap anyagi részét illeti.

Mutatványszámokat egy hétig ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal.

Az „Aradi Nyomda-Társaság“.

HIREK.

Augusztus 10. Szerda. Róm. kath. naptár: Lőrincz. — Protestáns naptár: Lőrincz. — Görög-keleti naptár (julius 29.): Kallinik. — A nap kél 4 óra 50 perczkor, nyugszik 7 óra 19 perczkor.

Kölcsey-könyvtár nyitva van kedden és szombaton 3—4-ig és pénteken 11—12-ig. Helyiség: polgári iskola, földszint.

Augusztus 10. Arad város közgyülése d. u. 4 órakor.

Augusztus 13. 14, 15. Lőrincznapi dijlövészet az aradi lövöldében.

Augusztus 13—15. Ügyvédi kongresszus Győrött.

Augusztus 14. Az aradi iparosifjak tánczvigalma a városligetben.

Augusztus 14. Lótenyésztési jutalomdijak kiosztása a vásártéren.

Augusztus 14. Lövész-banket a városligetben, déli 1 órakor.

Augusztus 22. Gőzgépkezelők és kazánfűtők vizsgája Aradon.

Augusztus 22. Orvosok és természetvizsgálók ülése Brassóban.

Augusztus 29. Árlejtés a megyénél délelőtt 10 órakor a lovassági laktanya felépitésére.

Szeptember 27. Barabás-Baráth sajtópör tárgyalása.

— **Személyi hirek.** Fábián László főispán a szepesmegyei Barlangligetről tegnap délután hazaérkezett. — Bakonyi honvédezredes családjával Aradon időzik. — Wittmann János országos képviselő tegnap Aradon tartózkodott. — Aradi Gerő szinigazgató városunkban tartózkodik. — Dániel László megyei főpénztárés Fischer aradi törvényszéki biró a Püspökfürdőben üdülnek.

— **A hivatalos lapból.** A király Haller Rezső dr. a kolozsvári ügyvédi kamara elnökének, az ügyvédi pályán szerzett érdemei elismeréseül a királyi tanácsosi czimet dijmentesen adományozta. — Dubraviczky Elek ó-budai államjószágigazgatónak, a közszolgálat terén szerzett érdemei elismeréseül a királyi tanácsosi czimet dijmentesen adományozta s őt egyszersmind a VI-ik rangosztályba előléptette. — Vajda Gyula dr. kolozsvári tudomány-egyetemi czimzetes nyilvános rendkivüli tanárt, ugyanezen egyetemen a magyar művelődéstörténelem nyilvános rendkivüli tanárává a rendszeresitett illetményekkel kinevezte.

— **Városi közgyülés.** Arad város köztörvényhatósági bizottsága ma, szerdán délután 4 órakor, tartja augusztus havi közgyülését. Az érdekes tárgysorozattal biró ülésre e helyen is figyelmeztetjük a bizottsági tagokat.

— **Előkészitő tanácsülés.** Arad város tanácsa Fábián László főispán elnöklete alatt ma délelőtt 10 órakor tartja a közgyülést megelőző előkészitő tanácsülést.

— **Az aradi igazságügyi palota** ügyében az igazságügyminiszter utasitotta az aradi törvényszéket, hogy a város által felajánlott liczeum melletti telek talajviszonyait állapitsa meg és tegyen jelentést. A törvényszéki elnökség a terveket áttette az államépitészeti hivatalhoz. A telken 1861 év előtt egy városrész állott, melyen a román templom és az egyemeletes püspöki lak volt. Az államépitészeti

hivatal most vizsgálja meg a talajviszonyokat s néhány nap mulva jelentést tesz a törvényszéknek.

— **A vizvezetéki és csatornázási albizottság** tegnap délután 4 órakor Parecz István tanácsnok elnökiete alatt ismét ülést tartott. Ujabb megállapodások nem történtek.

— **Waggonátadás.** A szamosvölgyi vasut főmérnöke az aradi waggongyárban a tavaszon megrendelt teherkocsik átvétele végett tegnap Aradon járt. A kifogástalan munka átvétele után ujabb megrendelést is helyezett kilátásba.

— **Szemle a waggongyárban** Tegnap az államvasutak főmérnöke a waggongyárban szemlét tartott a munkában levő személyszállitó kocsikon s a munka menete felett teljes megelégedését nyilvánitotta. Mindenesetre ez egy olyan örvendetes körülmény, mely a gyár életképes voltát ujabban is dokumentálja.

— **Adókönyvecskék előirratása.** Az 1892. évre kivetett állami és községi adók, törvényhatósági utadó és hadmentességi díjak előirata befejeztetett. Felhivja ennélfogva a tanács Arad adóköteles közönségét, hogy az 1892. kereseti közadó tartozásait adókönyvecskéjébe folyó évi augusztus hó 15-éig annál inkább előirassa, mert mulasztás esetén 1—5 frtig terjedő pénzbirsággal lesz büntetendő.

— **Az aradi ügyvédi kamara** részéről ezennel közhirré tétetik, hogy Hüke Lajos békéscsabai ügyvéd, a kamara lajstromába folytatólag felvétetett.

— **Uj táviró-állomások.** Az aradi államvasuti üzletvezetőség körletébe tartozó petrosénylupényi helyi érdekü vasut Livazény, Alsó-Barbatény, Vulkán és Lupény állomásai állami és magántáviratok kezelésére felhatalmaztattak.

— **Jutalmazott főszolgabirák.** B.-Csabai levelezőnk jelenti, hogy Békésmegye rendkivüli közgyülése Bartóky József dr. orosházi és Ambrus Sándor szeghalmi h. főszolgabirákat szolgálatuk elismeréseül 300, illetve 500 frt jutalomban részesitette.

— **Agyongázolt gyermek.** Borzasztó csapás érte e hó 6-án Guj Toma vadászi jómódu gazdát. Ugyanis midőn nyolcz éves fiával Vadász aradmegyei községből Nagyszalontára ment, a kocsi elé fogott három ló Erdő-Gyarak és Nagyszalonta közti uton szembejövő cséplőgéptől megijedt s vad futásnak eredt. A lovakat hajtó gazda minden erejével igyekezett lovait megfékezni, de nem volt képes a szilajul rohanó állatokat megállitani. A lovak egyenesen az utmelletti mély árok felé rohantak. A gazda gyors elhatározással leugrott a kocsiról s lovait a kantárnál fogva akarta megfékezni; a kocsin ülő 8 éves fia szintén utána ugrott, de oly szerencsétlenül, hogy a megvadult lovak közé esett, nyek annyira összetiporták a szerecsétlen gyermeket, hogy szörnyet halt.

— **Kolerin.** Krassó-Szörénymegyében a moldovai járásban a Duna mellett fekvő Marcsevics községben folyó hó 2-án egy kolerin-eset merült fel, mely azonban Schütze József dr. orvos által rögtön alkalmazott gyógykezelés folytán még idejekorán annyira enyhittetett, hogy a beteg fölépülésére remény van. A kolera elleni óvintézkedések mindenütt a legnagyobb szigorral végrehajtatnak.

— **Hasmetsző Jószáson.** Iva Lupule jószási lakos felmetszette hasát, s meghalt. Öngyilkosságának oka idült mellbetegségében keresendő.

— **Ellopták-e, vagy elveszett?** Ez alatt a czim alatt irtuk meg tegnap, hogy egy törvényszéki hivatalnok aranyórája rejtélyes módon eltünt. A rejtélyt az ipar- és népbank zálogosztálya fejtette meg, elmondván, hogy az órát Glück Károly volt aradi korcsmáros csapta be. Glück azt állitja, hogy az órát a Forray-utczában találta. A becsületes megtalálót a járásbiróságnál illő jutalomban részesitik.

— **A békésmegyei aratók.** Békés-csabai levelezőnk irja: a mult évben, mikor sokkal jobb volt a termés Békésmegyében, az aratók több helyen zavargást támasztottak s csak karhatalommal lehetett köztük a rendet helyreállitani. Bár az idén silánynak mondható a termés, a munkások mindenütt teljes megelégedésre végezték szerződésszerüleg vállat kötelességüket. Most aztán egész hosszu karavánokat láthatni az országutakon, melyekben az aratók szállitják haza megszerzett részüket. Csorváson, özv. Csausz Istvánné birtokán pénteken kapták ki a csabai arató munkások részüket s miután az aratást rendben végezték be, a birtok gazdatisztje „áldomást" adott. A pálinkától aztán az uton oly jókedvük kerekedett a munkásoknak, hogy egy pár társuknak beverték a fejét, Burék János munkás pedig a megrakott, négy ökrös szekérről oly szerencsétlenül esett le, hogy a szekér kerekei mind a két lábán keresztül mentek s eltörték. Csak gyenge bőrczafatakon csüngött, midőn társai fölemelték és hazaszállitották.

— **Lókötés.** A régi betyár-romantikából támadt fel ismét egy darab Kuvinban. Osztoja Gyorgye kuvini lakos 250 frt értékü egy pár lován vágtattak el ismeretlen tettesek. A csendőrség nyomoz.

— **Nem kihágás.** A következő elvi jelentőségü döntvényt hallottuk. „Ha valaki az utczán annyira kiabál hogy belevörösödik, az még nem kihágás."

— **Marakodó sertés.** A kutyákat már ártalmatlanokká tette a szájkosár s most a sertések kezdenek harapni. Nyiga Floricza kis leánya kezét tegnap Gájban egy sertés megharapta. A marakodó sertés állatorvosi megfigyelés alá vétetett.

— **A kocsipodgyász bevitele a személykocsikba.** A magyar királyi államvasutaktól vett értesülés szerint az utasok az utóbbi időben gyakran nagy, vagy oly sok darabból álló podgyászt visznek magukkal a személykocsikba, hogy az a podgyászrekeszen minden egyes utasnak járó, az ülőhely szélességének megfelelő helyen nem fér el és ennek következtében vagy az ülőhelyeken vagy a kocsi alján vagy a folyosókon helyezik azt el, mely eljárás ugy az üzleti szabályzat 27. §-ával mint a podgyász dijszabás idevágó határozmányával ellenkezik. Figyelmeztetik tehát az utazó közönség, hogy a többi utazók kényelme szempontjából is az állomási és vonatkiséret-személyzet utasittatott, hogy a nagyobb podgyászt vivő utasoktól annak feladását követeljék.

— **Veszélyes tolvajnő.** Peszkár Mari kis-szent-miklósi illetőségü csavargó, az aradi rendőrség ez „előnyösen ismert" alakja, ismét beszéltet magáról. Már vagy tiz rendbeli apró lopásért büntetve s a város területéről kitiltva volt. Ismét lopáson érték, melyet karján hurczolt 3 éves gyermeke révén, a ki részére a szánalmat fel szokta kelteni, követett el. Haza akarták tolonczolni, de mialatt a rendőrség a gyermek elhelyezéséről gondoskodott, megszökött a városházáról. Nem soká élvezhette a szabad levegőt, mert a rendőrség tegnap reggel ismét letartóztatta s most már jobban fog reá vigyázni. A közönséget intjük, hogy óvakodjék az enyveskezü nőtől, a ki karján gyermekével szokott a szánalomra apellálni.

— **Szeretetre méltó vallomás.** Egy fiatal földbirtokos végigvezet birtokán egy hölgyet, akinek apróra megmutat mindent. Végül azt mondja:

— És most kisasszony, hogy megmutattam önnek minden marhámat, kérdem: akar-e ön is az enyém lenni?

— **Délvidéki bünkrónika.** Bavanistén Giga Fulir nevü becsületes czigány nagyon sokat talált a garatra felönteni, a minek következtében tisztességesen berugott. Kicsi, keskeny lett neki a korcsma, az embereket meg éppen kutyába vette. Ripilov Pera nevü czigánytársa egy kicsit csititgatni akarta, de Giga nem hallgatott rá és mérgében egy bunkóval Ripilovnak örökre csitt-et parancsolt. A bunkó fején találta oly erővel, hogy Ripilov halva rogyott össze. — Lajosfalván két lókupecz csütörtökön este lóvásárlás közben egymással összeveszett. Az egyik magának vindikálván a lóvásárlás jogát, a lovat Tomasovácz felé elvezette. A másik e feletti dühében lóra ült, utána nyargalt és Lajosfalva közelében revolverével agyonlötte.

— **Ellopott zacskó.** Boczkó Mihályné kofaasszony, aki nemcsak árulni, de borozgatni is szeret, tegnap ismét berugott. Nem volt elég neki még akkor sem a nedü, mikor már az eget is bögönek nézte, elszalajtott hát egy paraszt embert egy liter borért. Mikor már azt is megitta vette csak észre, hogy a zacskója, melyben 23 frt megtakaritott pénzecskéjét kuporgatta, szörén-szálán eltünt. — Gyanuba fogták a parasztot, de Boczkó Mihály azt vallotta, hogy látta mikor egy másik ember vette fel a zacskót. Ő azért hagyta a tolvajt elillanni, mert nem tudta, hogy a feleségo . . . tőkepénzes.

— **Pályázatok.** Irnoki állás a füleki járásbiróságnál 4 h. a. Végrehajtói áll. a módosi járásbiróságnál 2 h. a. III. oszt. pénzügyőri biztosi áll. a lőcsei pénzügyigazgatóságnál 4 h. a. Irodatiszti áll. a segesvári pénzügyigazgatóságnál 8 h. a. Gyakornoki áll. a nagykállói adóhivatalnál 2 h. a.

Gyászrovat.

Mácsai és kisoroszi Csernovits Laura elhunytáról veszszük az alábbi gyászjelentést: Mácsai és kisoroszi Csernovits Pál, Mihály, Margit, Ilona és özv. mácsai és kisoroszi Csernovits Arzénné, szül. Anastasievits Róza, ugy a maguk, mint az összes rokonok nevében mélyen szomorodott szivvel jelentik felejthetlen nagynénjük, illetve szeretett sógornőjének özv. fényi Mocsonyi Andrásné, szül. mácsai és kisoroszi Csernovits Laurának, folyó hó 7-én, hosszas szenvedés után, élete 52-ik évében történt gyászos elhunytát. A szeretett halott hült tetemei f. hó 10-én d. u. 2 órakor fognak a gör.-kel. szertartás szerint beszenteltetni és a fényi családi sirboltba örök nyugalomra tétetni.

Kis halott. Sulyos csapás érte Ternajgó Czézár köztiszteletben álló ujaradi gyógyszerészt és családját. Kedves Géza fiacskája, a család szemefénye, kinos szenvedés után tegnap éjjel elhunyt, gyászba ejtve a szerető szülőket s testvéreket. Nyugodjék békében a kis halott s a mélyen sujtott apának adjon enyhülést a szomoru eset fölötti általános részvét! A gyászjelentés igy hangzik:

Alólirottak a megtört sziv legmélyebb fájdalmával minden rokon, ismerős és jóbarát nevében is tudatják, felejthetetlen forrón szeretet Géza fiuknak, illetőleg kedves fivéröknek, folyó évi augusztus hava 8-án, éjjeli fél 12 órakor, örömtelen életének ötödik évében, kinos szenvedés után bekövetkezett gyászos elhunytát. A kiszenvedett kedves halott földi maradványai augusztus 10-én, szerdán délután 5 órakor fognak a halottas házból, sirja jégházáig örök nyugalomra elkisértetni. Legyen könnyü a föld felette és örökre áldott emléke! Uj-Arad, 1892. augusztus 8. Ternajgó Czézár, Ternajgó Deugl Berta szülői, Ternajgó Lajos, Ternajgó József, fivérei.

Törvényszék.

— **Régi ügyben** hirdette ki tegnap az aradi törvényszék a kuria itéletét Nyegru Mitru előtt, ki évek előtt — mert vele rosszul bántak — felgyujtotta sógora házát. A törvényszék 10, a tábla 8, a kuria ellenben 6 évi fegyházra itélte, melyből 1½ év kitöltöttnek tekintetik.

— **Betöréses lopás.** Folly János pécskai gazda cselédjei Jaczkó Anná és Zsunkán Lázár (15 éves) behatoltak a gazda lakásába s ott egy nagy ládát lopott kulcscsal felnyitván, kivettek belőle egy szekrénykét, melyben 20 drb ezüst huszas volt. A szekrényt egy szeggel feltörték s tartalmát elemelték. A végtárgyaláson egymásra igyekeztek kenni a bünt, melynek sulyát csak fiatal koruk enyhitette. Jaczkó Anna 6 havi börtönre, Zsunkán Lázár egy havi fogházra itéltetett. Az ügyész és a hölgy felebbeztek, Zsunkán ellenben megnyugodott az itéletben.

— **A suba miatt.** Nyaincz Petru világosi bojtárnak olyan szép subája volt, hogy még Czoller János gazda embernek is megfájult rá a foga. Ugy vélte a subát megszerezhetni, ha a tilosban fogja Nyaincz lovait. Egyszer aztán rá is fogta, hogy a tilosban kárt tettek a lovak s kártérités fejében verekedés közben magara kanyaritotta Nyaincz subáját. A dolog a törvényszék elé került, mely 1 havi fogházat huzott Czollerra a suba miatt.

CSARNOK.

Bünös volt.

— Az „Aradi Közlöny" eredeti novellája. —

[17] Irta: **ifj. Gily Ede.**

IX.

Midőn Merényi Akos egyedül maradt az ügyvéd irodájában, gyermekes izgatottság vett rajta erőt. Minden percz egy örökkévalóság

volt neki, pedig Váryval még alig fordult el a keresztutnál a kocsi.

Az ügyvéd a Berkessy-ház előtt leszállott és fölhaladt a lépcsőkön, hogy Elizt férje elhatározásáról értesitse. Jó ideig hiába huzgálta az előszoba csöngetyüjét, nem nyert bebocsájtatást, végre nagy álmosan került kivül a szobaleány s elmondta, hogy ő nagyságáék két hétre a fővárosba utaztak.

— Szegény Akos — mondá Váry önmagához — nagy nehezen magához téritettem s most meg a körülmények esküsznek ellene.

Midőn a kapu előtt ismét kocsira akart ülni, Berkessy sietett elé és üdvözölte:

— Jó reggelt. Ejh, ejh fiskális uram, maga már felénk sem néz. Mi az oka ennek?

— Bocsánat. Irodám lendületnek indul s nagyon igénybe vett az utóbbi napokban.

— No már ennek őszintén örvendek. Mondja, mit csinálnak az asszonyok?

— Nem voltam a hölgyeknél, hivatalos ügyben jártam a második emeleten.

— Mégis benézhetett volna egy perczre.

— Az idő sem alkalmas, a hölgyek még ez órában bizonyára nem fogadtak volna, azután meg vár reám türelmetlenül egy kliensem.

— No akkor nem tartóztatom fel, — mondá kezét nyujtva Berkessy, — de mondja mikor látjuk.

— A délután folyamán — viszonzá Váry s a kocsiba ugorva elhajtatott.

— Minden izében derék ember ez a kis fiskális — mondá önmagához Berkessy — csak megtetszene neki Bella, igazán szép pár válnék belőlük. Bella kedves gyermek s már gyakran rajta kaptam, hogy zavarba jön, ha hirtelen Váryról kezdek beszélni. Csodálom, hogy Váry még mindig zárkózott marad, pedig sejtem, hogy Bella nem közönyös előtte.

*

Merényi Akos nem győzte bevárni, mig Váry a szobába lép, eléje ment, egész a lépcsőházig.

— Nos, hogy végeztél kedves Laczi?

— Éppen semmit sem végezhettem, mert kedves nőd anyjával két hétre elutazott.

— Két hétre?

— Igen, igy mondá a szobaleánya.

— Hova?

— Budapestre.

— Ma este utána megyek s hazaviszem. Két hétig ki nem állanám még e kétes helyzetet.

Beléptek a szobába. Váry egy levelet pillantott meg iróasztalán s utána nyult.

— Mikor hozták ezt a levelet?

— Éppen az imént. Bocsáss meg, egészen elfeledkeztem róla.

Váry fölbontotta s olvasá:

Tisztelt Ügyvéd Ur!

Van szerencsém Bella leányomnak méltóságos Szrémy György báró urral, holnap este tartandó eljegyzési ünnepélyére tisztelettel meghivni. Vacsora este 8 órakor.

Tisztelettel

Berkessyné.

(Folytatása következik.)

Táviratok.

Lukács Béla fogadtatása választói által.

Marosvásárhely, aug. 9. (Saj. tud. táv.) Lukács Béla miniszter ma délben érkezett választói körébe. A pályaudvaron óriási közönség fogadta zászlókkal, diszbandériummal. Reggel. Kocsárdon Bihary Sándor a marosvásárhelyi szabadelvü párt elnöke üdvözölte, mire Lukács szivélyes szavakban válaszolt.

Visszautasitott felfolyamodás.

Temesvár, augusztus 9. (Saj. tud. táv.) Szapáry Gyula grónak Temesvár városához ma érkezett leirata, melylyel ismert József-külvárosi plebános-választás ügye végleg eldöntöttnek tekinthető, tudvalevőleg a megüresedett plebániára a város képviselőtestülete Engels (Angyal) János dr ismert Dante-forditót választotta meg, az ellenpárt felfolyamodással élt a választás ellen, melyben kimutatta, hogy a választásnál zsidók és más nemkatholikusok is szavaztak. A belügyminiszter elutasitotta a felfolyamodást, mire ujból felirtak a miniszterhez, egyuttal felségfolyamodványt terjesztettek elő, annak legfelsőbb helyre leendő juttatása végett. A miniszter ujból visszautasitotta a felfolyamodást és a felségfolyamodványt azzal küldte vissza, hogy ez ügyben a legfelsőbb döntésj oga kizárólag őt illeti.

A kereskedő-társulat ünnepélyei.

Debreczen, augusztus 9. (Saj. tud. táv.) A debreczeni kereskedő-testület nagy előkészületeket tesz, kétszázezer forintba került háza és a kereskedelmi akadémia ünnepélyes felava tására. Meghivják Csáky és Lukács miniszereket. Csáky megjelenését azért is nagy örömmel várják a debreczeniek, mert 25 év alatt egy kultuszminiszter sem volt Debreczenben, melynek pedig annyi virágzó tanintézete van.

Honvédekkel megszállt szőlők.

Sopron, augusztus 9. (Saját tud. táv.) Vetter filloxerabiztost, ki ma délelőtt a vizsgálóbizottsággal hivatalos minőségben járt Feilinger György szőlőjében, 70—100 szőlőtulajdonostól távozásra kényszeritették. Fink polgármester jelentést tett ez esetről az ügyészségnek, ki honvédekkel szállta meg a szőlőket.

Földrengés.

Verona, augusztus 9. (Saj. tud. táv.) Ma délelőtt 9 órakor itt meglehetősen erős földrengés volt érezhető. Négy szomszédos községben is éreztek földrengést.

Harczképtelen csapatok futása.

Tanger, augusztus 6. (Saj. tud. táv.) A szultán csapati és a fölkelők közt egész napon át folyt a harcz. A szultán tüzérsége harczképtelennek, gyengének bizonyult.. A lázadók lovassága jobb, mint a szultánné. A csapatok este futva vonultak Tanger felé, ut közben mindent, ami elébök akadt leggyilkolva, fölperzselve, de a városi csapatok visszaverték a fosztogatókat és bezárták a kapukat.

Közgazdaság.

Az aratás eredménye.

Pankota, aug 9. A termés igen különféle eredményeket tüntet fel. Buzából kat. holdankint esett néhol 16—20, másutt 25—30 kereszt; a magtermés holdankint 4 és 14 hektoliter között váltakozik, miután az egyes keresztek is igen különféle eredményeket adnak. A rozs többnyire 15—20 keresztel holdankint 5—10 hektolitert ad. Az árpánál is nagy eltérések mutatkoznak; néhol 12—15 kereszt után csak 4—5 hektolitert, másutt 25—28 kereszt után 12—15 hektolitert is nyernek. A zab holdankinti termése 3 és 8 hektoliter között mozog. Épp igy minőség tekintetében van 76—80 kilogrammos s van 68—70 kilogrammos buza is. A tengeri és a répa szépen áll. A dohány meglehetős jó termést igér, már törik. A szőlőben a peronospora sok kárt tett.

Pécska, aug. 9. A gabonák cséplése ugy Pécskán, mint vidékén, nevezetesen Szemlak, Német- és Kis-Pereg községekben folyamatban van. Buzából a nyert magtermés holdankint 7—10 mm, keresztenkint 25—45 kiló. A mi a minőséget illeti, az igen váltakozó, a szem több helyen szorult, szintelen, másutt pedig egészséges, piros. Árpa, zab és rozs meglehetősen fizet; minőségre nézve valamennyi kielégitő. A tengeri kitünően áll, a gyakori esőzés fejlődését nagy mérvben elősegitette és szép reményekre jogosit,

Ternova, aug. 9. Az aratási munkálatok az esők miatt körülbelül egy héttel később értek véget. A cséplés most már általánosan folyamatban van, a nyert eredmény általában közepesnek mutatkozik. Buzáról katasztrális holdankint 20—23 (20 kévés) keresztet arattak, amely 7—9 métermázsa magot igér; a szemek többnyire vékonyak, szintelenek, itt-ott, a hol az esőtől jobban megáztak a keresztek, ki is csiráztak. A rozs katasztr. holdankinti hozama 18—22 kereszt között áll. Az árpa szintén körülbelül 17—20 keresztet adott, de ennek szalmája a nagy szárazság miatt alacsony maradt, szeme pedig vékony és többnyire megsárgult. A zab kielégitő terméssel biztat, de miután nagyobbrészt meg volt dölve s ily állapotban sok eső érte, itt-ott kár esett benne. A magbükköny ugy mennyiség mint minőség tekintetében kielégitően fizet. A tengeri igen szépen áll; jól csövesedett s erőteljesen növekedik, a takarmányféléket jó időben lehetett betakaritani s ezért minőségre kifogástalanok, mennyiségre középszerüek. A rétek és legelők a volt esők után sokat javultak; a répa is sokat gyarapodott azóta.

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén

Budapest, 1892. augusztus 9.

Osztrák járadék papirban	96.—
Osztrák járadék ezüstben	95.50
Osztrák járadék aranzban	113.75
1860-ki államsorsjegyek	140.—
Osztrák-magyar bankrészvény	1000.—
Magyar hitelbankrészvény	362.—
Osztrák hitelintézet részvény	317.30
Ezüst	—.—
Cs. és kir. arany	5.67
20 frankos arany (Napoleondor)	9.50
Német birodalmi márka	58.45
London	119.70
20 márkás arany	11.68

Szerkesztői üzenet.

Caro. Köszönettel vettük; sorát ejtjük legközelebb.

Körmöczbánya. P. czikkére vonatkozólag késön kaptuk az értesitést s azért maradt ki a lapból.

Idegenek névsora Aradon.

— Augusztus 9. —

Fehér Kereszt szálloda: Fried János tanár, Pécs. Rándl N. főhadnagy, Debreczen. Dr. Virág Ede ezredorvos, Debreczen.

Nádor szálloda: Zachariás Gerő jegyző és neje. Zaránd. Simon Lajos birtokos, Szőlős. Cordier Imre birtokos, H.-Ke sán. Minich Mátyás birtokos, H.-Kéesán.

Három Király szálloda: Fekete Lajos pinczér, Magyarád. Oltványi Gáspár lelkész, Szeged. Zacharias Árpád jegyző, F.-Iratos. Ratky Frigyes birtokos, Dombiratos. Verik János birtokos, Dombiratos.

Arany Kulcs szálloda: Gyorgyevits Márton hi atalnok, Belgrád. Henger Károly földbirtokos, Szt-Anna. Merkel Antal földbirtokos, Szt.-Anna. Risterer Gábor gazdász, Orosháza. Czrennor Ágoston ügynök, Budapest. Móricz Samu kereskedő, Zám. Mihálovis Döme huszárkáplár, Arad.

Magyar Korona szálloda: Lenca Fülöp lelkész, Pankota. Pantos Avrám esperes-lelkész, Gyulavarsánd. Leucutia István birtokos, N.-Pél. Dema János tanár, Csintye. Jancu Juvatny lelkész, Csintye.

Vörös Ökör szálloda: Sréder József fakereskedő, Varjas. Barczu Laurentin lelkész, Bakamező. Csigu Demeter tanitó, Munár. Bárzsi Ferencz gépész, Perjámos. Kerek Antal földmivelő. Szarafala.

Felelős szerkesztő: **Vásárhelyi Béla.**

Nyilttér.*

Az aradi polgári takarékpénztár

(Minorita-palota, földszint)

kölcsönöket nyujt

ház és földbirtokra

bekebelezés mellett, 18 évi törlesztésre, 100 frt tartozás után évi **9½ frt** tőke és kamat együttes fizetése mellett; 38 évi törlesztésre 100 frt tartozás után évi **7 frt** tőke és kamat együttes fizetése mellett, vagy 6½% kamatra a tőkének tetszés szerinti időben való törlesztése mellett. **Fennálló kölcsönöket kedvező feltételek mellett convertál.**

A kölcsönügyletek gyors és előzékeny lebonyolitása biztositatik.

598—2—10 **Az igazgatóság.**

* E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelősséget a szerk.

9270 | 892. 604 3—3

Hirdetmény.

A város területén ismét egy kutya kóborolt, mely a gyeptéren elhulván, bonczolás alkalmával veszettnek nyilvánittatott, ennek folytán a kutyák kötve tartása vagy szájkosárral ellátása tárgyában folyó évi julius 6-án 7969 | 892 sz. a. kibocsájtott rendoletem joghatálya folyó évi julius 31-től september 8-ig terjedő 40 napra kiterjesztetik.

Erről a lakosság azzal értesittetik, hogy a fent meghatározott idő alatt szájkosár nélkül az utczán talált kutyák elfogatni, és a gyeptéren megsemmisittetni, a tulajdonosok pedig pénzbüntetéssel büntettetni fognak.

Aradon, 1892. augusztus 1-én.

Sarlot Domokos,
főkapitány.

M. kir. államvasutak Budapest-Déli üzletvezetősége.

16123. sz. 533 3—3

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak Kis-Körös állomásán 1893. évi január hó 1-től megüresedő vendéglői üzletnek ugyanazon naptól számitott három évi időtartamra azaz 1895. évi deczember hó 31-ig terjedő bérlete iránt ezennel pályázat hirdettetik, mely nyilvános tárgyaláson felbontandó ajánlatok utján döntetik el.

Minden ajánlatnak 50 kros bélyeggel ellátva és okmányokkal felszerelve kell lennie; a boritékra pedig a következő felirat irandó: «Ajánlat a m. kir. államvasutak Kis-Körös állomásán levő vendéglő-üzletre 16123. szhoz«.

Az ajánlatok boritékba zárva és lepecsételve 1892. évi szeptember 3-án déli 12 óráig a m. kir. államvasutak 'budapest-déli üzletvezetősége titkári hivatalához czimezve posta utján tértі vevény mellett nyujtandók be, bánatpénz fejében pedig 100, szóval egyszáz o. é. forint készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban e nevezett üzletvezetőség gyüjtőpénztáránál Budapesten 1892. évi szeptember hó 2-án déli 12 óráig letéendő vagy posta utján is beküldhető.

Az értékpapirok a budapesti vagy bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett 14 napnál nem régibb, utolsó s a névértéket meg nem haladó napi árfolyam szerinti értékben számittatnak.

A vendéglő bérletére vonatkozó feltételek a nevezett üzletvezetőség III. forgalmi és kereskedelmi osztályában (külső kerepesi-ut II. ház II. emelet 25. ajtó szám) a hivatalos órák tartama alatt megtekinthetők; miért is az ajánlattevőről feltételeztetik, hogy a feltételeket ismeri s azokat magára nézve egész terjedelmökben kötelezőknek elfogadja.

A feltételektől eltérő, vagy a kitüzött határidőn tul beérkezett ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A m. kir. államvasutak budapest-déli üzletvezetősége fentartja magának azon jogot, hogy az ajánlattevők közül, tekintet nélkül az ajánlott bérösszegre, szabadon választhasson.

Budapest, 1892. junius hó.

Az üzletvezetőség.

91470 | 92. sz. **Magy. kir. államvasutak.**

Pályázati hirdetmény

darabos és koczkaszén szállitása iránt.

A m. kir. államvasutak alkalmazottai magánszükségletének részbeni fedezésére, valamint személykocsik és hivatalos helyiségek fütésére a jövő 1893. évi január hótól egy, esetleg három évi időtartamra évenként szükséges mintegy 32000 azaz harminczkétezer tonna darabos vagy koczka szén szállitása iránt nyilvános pályázatot hirdetünk a következő feltételek mellett:

1. A fent kitüntetett mennyiség csak megközelitő előirányzatot képez, minélfogva az a liquit, barna és kőszénszállitását tárgyazó 65465 | 92. számu különleges feltételek 5. §-a értelmében egy negyedrésszel általunk szabad tetszésünk szerint felemelhető vagy leszállitható. Fentartjuk magunknak a jogot, hogy a fentebb kitüntetett évi mennyiség szállitását egy, esetleg három évi időtartamra is biztosithatjuk, ha t. i. ezen hosszabb időre történő kötés által előnyösebb árak érhetők el.

2. A szállitás egyébként az anyagok szállitá-

3. A fent kitüntetett szénmennyiség a szükséghez képest havi részletekben még pedig tulnyomó részben a téli hónapokban szállitandó és az időnkénti tényleges havi szükséglet mindég a megelőző hó második felében fog megengedtetni.

4. Ujabb képződésü barna szén (liquit), valamint az oly tulajdonsággal biró szén, mely a tüsára vonatkozó 129381 | 91. számu általános és a liquit, barna és kőszénre vonatkozó 65465 | 92. sz. különleges feltételek alapján eszközlendő.

Ezen szállitási feltételek a pályázati határidőig a m. kir. államvasutak anyag- és leltár-beszerzési szakosztályánál (Budapest VI. ker. Andrássy-ut 75, sz. II. emelet) és az üzletvezetőségeknél naponkint a hivatalos órákban megtekinthetők, vagy a budapesti nyomtatványtárunknál a megállapitott ár előzetes lefizetése mellett posta utján megszerezhetők. Az általános feltételekért 25 kr., a különleges feltételekért 15 kr. fizetendő.

Mindegyik ajánlóról feltételeztetik, hogy a fennebbi feltételeket jól ismeri és azokat a menynyiben jelen hirdetmény folytán változást nem szenvednek, egész terjedelmükben elfogadja.

zelésnél összesül s ez által az égési folyamatot meggátolja, a tüzet eloltja, tekintetbe nem vétetik.

5. A szállitás a magy. kir. államvasutak valamely állomására bérmentve eszközlendő és a beszállitási hely az ajánlatban pontosan kiteendő, megjegyeztetik, hogy a szén a különleges feltételek 6. §-a értelmében a megállapitott szállitási helyen vasuti vaggonokba rakva adandó át.

6. Az ajánlatban minden kétséget kizáró módon megnevezendő azon bánya, hol az ajánlott szén termeltetni fog és fentartjuk magunknak a jogot, hogy kiküldött közegek által erről bármikor meggyőződést szerezhessünk.

7. Mindazon czégek, melyek mindeddig nem állottak szállitási viszonyban a m. kir. államvasutakkal, tehát előttünk ismeretlenek szállitási képességüket és megbizhatóságukat igazoló kereskedelmi kamarai bizonyitványt tartoznak az ajánlathoz csatolni.

8. Az ajánlatban határozottan kiteendő, hogy az ajánlott szén hazai vagy külföldi származásu-e? A belföldinek jelzett szén akkor fog hazai származásunak tekintetni, ha ez azon kereskedelmi és iparkamara által kiállitott bizonyitványnyal igazoltatik, a melynek kerületében a termelési hely lekszik.

9. Az ajánlatban kiteendő, hogy az ajánlott szén mily gőzfejlesztő képességgel bir, azaz hogy egy kilogramm szén hány kilogramm vizet gőzölögtet el, továbbá az éghetlen részek százalék mennyisége és a calorikus érték.

10. A szénnek ára tonnánként vasuti kocsikba rakva bérmentve a m. kir. államvasutak valamely állomására szállitva és pedig külön a darabos és külön a koczkaszénre nézve külön az egy és külön a három évi szállitásra számokkal és betükkel olvashatóan teendők ki, de kiteendő egyszersmind az ajánlaton a szénnek ára a vasuti kocsikba felrakva, bérmentve a termelési helyhez legközelebb eső vasuti állomásra is.

Ajánlatok, melyekben javitások és vakarások fordulnak elő, figyelembe nem vehetők.

11. Megengedtetik, hogy a fentebb kitüntetett egész mennyiségre vagy annak csak egy részére tétessék ajánlat.

12. Minden ajánló köteles kivánatunkra próbaszenet szállitani, mely próbaszén az ajánlati ár alapján fog fizettetni.

13. Az 50 kros magyar bélyeggel ellátott ajánlatok lepecsételve ezen külczimmel:

„Ajánlat darabos és koczkaszénre a 91470 | 92. számhoz“ 1892. évi augusztus hó 23-ának déli 12 órájáig az anyag- és leltárbeszerzési szakosztálynál benyujtandók, vagy posta utján beküldendők.

14. Bánatpénz gyanánt az egy évre ajánlott mennyiség értékének megfelelő 5 százalék készpénzben vagy állami letétekre alkalmas értékpapirokban 1892. évi augusztus hó 22-ének déli 12 óráig a m. kir. államvasutak budapesti főpénztáránál leteendő.

Az értékpapirok a budapesti, illetőleg bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, tizennégy napnál nem régibb utolsó napiárfolyam szerinti értékben — azonban névértéken felül sohasem — vétetnek számitásba.

Az ajánlatban a megtörtént letétel megemlitendő, az arról nyert elismervény azonban nem csatolandó az ajánlathoz.

15. Mindegyik ajánló tartozik az általános feltételek 3. §-a értelmében ajánlatával az a felett hozandó határozatig kötelezettségben maradni, olyképen, hogy ajánlattevő ha az ellenkezőt ajánlatában világosan ki nem köti, az ajánlata fölötti határozathozatalig, azon ajánlattevő pedig, kinek ajánlata elfogadtatott, elfogadott ajánlata alapján a szerződés megkötéséig felelős marad.

16. Különösen figyelmeztetnek a pályázni szándékozók, hogy ezen feltételektől eltérő ajánlatok, továbbá olyanok, melyek nem a kitüzött határidőig érkeznek, vagy pótlólag vagy pedig táviratilag tétetnek — végre oly ajánlatok, melyekre nézve az előirt bánatpénz le nem tétetett, figyelembe vétetni nem fognak.

17. A m. kir. államvasutak igazgatósága fentartja magának a jogot, hogy az ajánlatok közt — tekintet nélkül az árra — szabadon választhasson, továbbá hogy az ajánlott mennyiségből tetszés szerinti részmennyiség szállitását engedhesse át, ha csak az illető ajántatban az ellenkező világosan ki nem köttetik és végre hogy a czél elérésére tetszés szerint bármely más intézkedést is tehessen.

Budapesten, 1892. julius hó.

A m. kir. államvasutak igazgatósága.

8996 | 892. 592 3—3.

HIRDETMÉNY.

Oroszország keleti és északkeleti vidékein felmerült kolera-járvány esetleges behurczolásának megakadályozása, valamint a járvány befogadása és terjesztésére alkalmas ártalmak eltávolitása érdekéből a nagym. m. kir. belügyminiszteriumnak f. évi 53061. sz. a. kelt körrendelete, valamint a meghallgatott főorvos véleménye alapján a következő óvrendszabályok követését rendelem el:

1. Vendégfogadósok, korcsmárosok, magánszállók és iparosszállók tulajdonosai, egyletek és intézetek, nemkülönben magánosok, kik idegen utasoknak, iparossegédeknek, munkásoknak vagy más idegeneknek szállást adnak, kötelesek az Oroszország keleti és északkeleti vidékekről érkező utasokat a beszállás után soron kivül a kapitányi hivatalnál bejelenteni.

2. Vendégfogadók, korcsmák és több lakót magában foglaló nagy házak tulajdonosai kötelesek a trágyát és szemetet az udvarukból mindennap, a kisebb házak tulajdonosai pedig minden harmadnap kihordatni, az udvart és ház elejét naponta felsepertetni, a vizfolyókákat kisepertetni és mész-tejjel kiöblittetni.

3. Az utczára vagy folyókába szennyes vizet önteni, elhullott állatot vagy bármi állati és egyébb hulladékot kidobni a legszigorubb büntetés terhe mellett tilos.

4. Minden háztulajdonos köteles árnyékszékét, ha az egy éve nem tisztittatott, sürgösen kitisztittatni, az udvarán egy kádba vizet tartani, mely 100 liter vizre 5 klg. nyers carkolsav vagy 10 klg. vasgálicz felolvasztva álljon s ezen folyadékból az árnyékszékbe minden ülőhelyre 5—5 liter- számitva harmadnaponként beönteni, ezsel fertőtlenitendők a szeméttartó ládák és gödrök is.

5. A lakosztályok tisztán tartandók, a szobák este és reggel jól szellőztetendők.

6. Szükudvari házak kapui kora reggeltől késő estig tárva tartandók.

7. A kutak tisztán tartandók. a mellettük netán lévő gödrös helyek tiszta földdel feltöltendők, a pocsolyák kiszáritatandók, nehogy a kut vize a szennyes viz leszivárgása által ivásra alkalmatlanná váljék, a rosz vizü kutak használata mellőzendő s a szomszédos megjelölt jó vizü kutak vize élvezendő.

8. A mészárszékek, valamint a piaczon áruló henteszk vágótőkéi, asztalai és a mérlegek legtisztábban tartandók, megromlott hust, hamisitott tejet vagy éretlen romlott gyümölcsöt, a párolásra szánt félére-t gyümölcs kivételével, üzleti helyiségekben, vagy piaczon elárusitani a legszigorébb büntetés terhe alatt tiltatik; élvezetre nem alkalmas tápszerek elkoboztatni és megsemmisittetni fognak.

9. Nem élő, de még friss halak árulása csak d. e. 10 óráig engedtetik meg. Az el nem árusitott halak pedig már kiadott meghagyásban foglalt módon megszáritandók,

10. Bérkocsisok, fuvarosok és közuti vasut álló holyei, ugy a városban, mint a vasutnál naponta többször felseprendő, a trágya eltávolitandó és a külön kiadott utasitáshoz képest naponta 4 izben fertőtlenitendő.

Kik a jelen hirdetményben foglalt óvintézkedéseket nem foganatositják, kihágást követnek el és az 1876. évi XIV. t.-cz. 7. §-ban előirt pénzbirsággal fognak sujtatni.

Az óvintézkedések foganatositásának ellenőrzésére az összes rendőri személyzet utasittatik.

Arad, 1892. julius hó 27-én a kapitányi hivatal mint I-ső foku egészségügyi hatóság.

Sarlot Domokos,
főkapitány.

Üzlet-megnyitás.

Van szerencsénk a nagyérdemü közönséggel tudatni, hogy **fő-ut 2-ik szám alatt a városházával szemben**

füszer-, csemege- és gyarmatáru üzletet

597 2—8 **nyitottunk.**

Teljes igyekezettel azon leszünk, hogy az igen tisztelt közönség bizalmát pontos, jutányos és minden igenyeknek megfelelő kiszolgálás által kiérdemeljük. A n. é. közönség szives pártfogásáért esdve, maradunk teljes tisztelettel

DÜRR TESTVÉREK.

Azonkivül melegen ajánljuk

valódi franczia és magyar pezsgőinket

és kiváló minőségü

COGNACUNKAT,

valamint kitünő

csemege és asztali borainkat.

11939 | 892. 601 3—3

Hirdetés.

Tekintettel arra, hogy ugy a köz mint a magán életre kiszámithatlan horderővel és megbecsülhetlen előnnyel jár az időszámitás egységes volta s tekintettel arra, hogy a középeurópai egységes időszámitás az ország összes közforgalmi intézeteinél a vasuti, posta és távirda szolgálatban, nemkülönben az állami hatóságok nagy részénél és Budapest fő és székvárosban már kötelezőleg életbe is van léptetve: ennélfogva a nagymélt. m. kir. belügyminiszterium 51200—IV—5 | 892. sz. a. kelt körrendelete nyomán, miheztartás és köztudomásra való hozatal végett ezennel közhirré tétetik, hogy e végből miszerint az egységes középeurópai időről minden hivatal naponként pontos és megbizható tájékozást szerezhessen, a kereskedelemügyi miniszter ur intézkedett, hogy a hazai összes vasuti állomások, valamint a posta és távirda hivatalok naponként a középeurópai idő szerinti déli 12 órakor a budapesti metereologiai intézetből a m. kir. vasuti és hajózási főfelügyelőség utján pontos jelzést kapjanak. Egyébiránt az időnek a vasuti, illetőleg a posta és távirda állomásokon kivül külön berendezések (jelző vezetékek) által leendő közvetitéséről a kereskedelemügyi miniszter ur engedélyének előzetes kieszközlése mellett az érdekeltek az engedély megadása alkalmával meghatározott módon és saját költségükön gondoskodhatnak.

Arad, 1892. évi julius hó 16-án.

A városi tanács.

13356 | 892. 611 1—3.

Hirdetmény.

A folyó 1892. évre érvényesitett III. oszt. kereseti adó és nyilvános számadásra kötelezett vállalatok adója után kivetett **á l t a l á n o s j ö v e d e l m i p ó t a d ó** kivetési lajstromok azzal tétetnek folyó augusztus hó 7-én kezdődő 8 napi közszemlére az adóügy-osztály 1-ső számu helyiségében, miszerint azt ez idő alatt az érdekeltek betekinthetvén a pótadó kivetése ellen felmerülhető esetleges kifogásaikat a pénzügybizottságnál 8 nap alatt beadhassák.

Arad, 1892. augusztus hó 5-én.

A városi tanács.

13357 | 892. 610 1—3.

Felhivás.

Az 1883. évi XLIV. t.-cz. 36. §-a a) bekezdése értelmében közhirré tétetik, hogy az 1892. évre kivetett **állami és községi adók törvényhatósági utadó és hadmentességi dijak** előirata befejeztetett.

Felhivatik ennélfogva Arad sz. kir. város adóköteles közönsége, miszerint az 1892. évre **k e r e s e t i k ö z a d ó t a r t o z á s a i t a d ó k ö n y v e c s k é j é b e f o l y ó é v i a u g. h ó** 15-éig **a n n á l i n k á b b e l ő i r a s s a**, mert mulasztás esetén a hivatolt t.-cz. értelmében 1—5 frtig terjedő pénzbirsággal lesz büntetendő.

Arad, 1892. évi augusztus hó 5-én.

A városi tanács.

11755 | 1892. 613 1—2

Árlejtési hirdetmény.

Közhirré tétetik, hogy az aradi magy. kir. államjószágigazgatóság kezelése alatt álló aradi belső ártéri s marosi nagy hidon teljesitendő helyreállitási munkálatoknak vállalat utjáni biztositása czéljából a nagyméltóságu m. kir. pénzügyminiszteriumnak folyó évi julius hó 30-án 37896. szám alatt kelt engedélye alapján **az aradi kir. jószágigazgatóságnál folyó évi szeptember hó 1-én délelőtt 10 órakor** irásbeli zárt ajánlatok tárgyalásával egybekötött nyilvános szóbeli árlejtés tartatik.

Vállalkozni szándékozók tartoznak a kikiáltási ár 10 százalékát bánatpénzül az árlejtési bizottság kezeihez letenni vagy pedig azt az 50 kros bélyeggel ellátott irásbeli zárt ajánlathoz csatolni.

Az irásbeli zárt ajánlatokban a vállalati összeg nem csak számokkal vagy százalékban, hanem összegekben szóval is kiirandó és világosan kijelentendő, hogy vállalkozó a költségvetést és feltételeket melyeket aláirni is köteles, ismeri és azoknak magát feltétlenül aláveti.

Oly vállalkozók, kik a kincstári uradalomnál vállalt munkálatokat nem kielégitőleg teljesitették, vagy a kik csőd, gyámság vagy gondnokság alatt állanak vagy végre kik nyereményvágyból eredő büntettért elitéltettek, az árlejtésben részt nem vehetnek.

A részletes árlejtési feltételek és költségvetési okmányok alólirt kir. jószágigazgatóságnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

A kikiáltási összeg 21.184 frt 34 kr.

Aradon, 1892. évi augusztus hó 4-én.

M. kir. államjószágigazgatóság.

9702 | 1892. kh. 615 1—3

Felhivás.

Arad szab. kir. város törvényhatóságánál több II-od osztályu rendőri állás van üresedésben.

Ennélfogva felhivatnak az ezen állást elnyerni óhajtók, hogy sajátkezüleg irt s községi erkölcsi bizonyitvánnyal felszerelt kérvényöket hozzám személyesen nyujt ák be.

Kiszólgált katonák különösen altisztek és iparosok előnnyel birnak.

Aradon, 1892. augusztus hó 8-án.

Sarlot Domokos,
főkapitány.

87812 | 92. számhoz. **M. kir. államvasutak.**

Pályáyati hirdetmény.

A magy. kir államvasutak igazgatósága az 1892 évben a szab oszrák-magyar államvasuttársaság államositott magyar vonalai részére szükséges mozdony és szerkocsi kerékpárok szállitását biztositani óhajtván, ez iránt nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlatok legkésőbb folyó évi szeptember hó 7-én déli 12 óráig beterjesztendők, a bánatpénz pedig folyó évi szeptember hó 6-án déli 12 óráig beküldendő.

A pályázatra vonatkozó részletesebb feltételek a szükségleti kimutatásokkal együtt, melyek egyszersmind ajánlati mintákul hassnálandók, ugyszintén a legujabb kiadásu általános és különleges szállitási feltételek, valamint a rajzok a m. kir. államvasutak anyag és leltárbeszerzési szakosztálynál (Budapest, Andrássy-ut 75. sz.) megtekinthetők, vagy a megállapitott ár elősetes lefizetése mellett a magy kir. államvasutak budapesti nyomtatványtárnál posta utján is megszerezhetők, megjegyezvén, hógy a különleges szállitási feltételekért darabonkint 15 kr, az általános feltételekért pedig 25 kr. fizetendő.

Budapest, 1892. augusztus hóban.

A m. kir. államvasutak igazgatósága.

Hazánk kedvelt és rendkivül szénsavdus

Szántói savanyu vize

kapható a kutkezelőség által megszabott igen előnyös árakon az aradi raktárban

Flamm Lipót szállitónál,

valamint az összes füszerkereskedésekben és vendéglőkben.

!! Kérjünk csak Szántói fröcscsöt !!

424 19—85

Nyomatott az „Aradi nyomdatársaság" könyvnyomdájában